

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
«30» серпня 2021 року,
протокол № 1.

Ректор, голова вченої ради
університету, доктор юридичних наук,
професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

«30» серпня 2021 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«СОЦІОЛОГІЯ»

для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 242 Туризм
галузі знань 24 Сфера обслуговування

м. Хмельницький
2021

РОЗРОБНИК:

Завідувач кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання,
доктор філософських наук, професор
«27» серпня 2021 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії,
соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
«27» серпня 2021 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри,
доктор філософських наук, професор
«27» серпня 2021 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Деканеса факультету управління та економіки,
кандидатка економічних наук, доцентка
«27» серпня 2021 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
«28» серпня 2021 року, протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка
«28» серпня 2021 року

_____ Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	3
2.	Заплановані результати навчання	4
3.	Програма навчальної дисципліни	6
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	8
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	8
	4.2. Аудиторні заняття	9
	4.3. Самостійна робота студентів	9
5.	Методи навчання та контролю	9
6.	Схема нарахування балів	10
7.	Рекомендовані джерела	10
	7.1. Основні джерела	10
	7.2. Допоміжні джерела	11
8.	Інтернет джерела	11

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	– 24 Сфера обслуговування
2.	Код і назва спеціальності	– 242 Туризм
3.	Назва спеціалізації	– Немає
4.	Назва дисципліни	– Соціологія
5.	Тип дисципліни	– Вибіркова
6.	Код дисципліни	– ППВ 1.1.
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	– бакалавр
9.	Курс / рік навчання	– перший
10.	Семестр	– другий
11.	Обсяг вивчення дисципліни:	
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3/90
	2) денна форма навчання:	
	аудиторні заняття (годин)	– 34
	% від загального обсягу	– 46
	лекційні заняття (годин)	– 16
	% від обсягу аудиторних годин	– 48
	семінарські заняття (годин)	– 18
	% від обсягу аудиторних годин	– 52
	самостійна робота (годин)	– 56
	% від загального обсягу	– 54
	тижневих годин:	
	аудиторних занять	– 2,0
	самостійної роботи	– 3,3
	3) заочна форма навчання:	
	аудиторні заняття (годин)	–
	% від загального обсягу	–
	лекційні заняття (годин)	–
	% від обсягу аудиторних годин	–
	семінарські заняття (годин)	–
	% від обсягу аудиторних годин	–

самостійна робота (годин)	–
% від загального обсягу тижневих годин:	–
аудиторних занять	–
самостійної роботи	–
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– -
2) супутні дисципліни	– ЗПО 8 Психологія; ППВ 1.2 Соціологія туризму; ППВ 1.3 Міжкультурні комунікації в туризмі.
3) наступні дисципліни	– ППО 12.2 Комунікативний менеджмент; ППВ 3.1. Філософія; ППВ 3.2. Релігієзнавство; ППВ 3.3. Культурологія; ППВ 5.4 Організація рекреаційних послуг; ППВ 7.1 Маркетингові дослідження в туризмі; ППВ 7.2 Туристичний брендинг; ППВ 7.3 Туристичне іміджмейкерство.
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Загальні компетентності	
Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	<p>К 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>К 03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>К 12. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>К 14. Здатність працювати в команді та автономно.</p>
Результати навчання	<p>ПР 02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.</p> <p>ПР 13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.</p> <p>ПР 14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.</p> <p>ПР 16. Діяти у відповідності з принципами соціо-, еколого-, економічної відповідальності та громадянської свідомості.</p>

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:
1. Знання <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>
1.1) визначати предмет, головні поняття, функції, закони та напрямки соціології;
1.2) знати зміст і відмінності таких системоутворюючих елементів суспільства як особистість, соціальна група, соціальна спільнота, соціальна організація, соціальний інститут;
1.3) описувати історію розвитку соціологічної думки та специфіку становлення соціології в Україні; особливості соціологічного знання і його функціонування у сучасному суспільстві та сфері туризму;
1.4) демонструвати знання з методології, методики та техніки соціологічних досліджень, відтворювати зміст основних структурних складових програми соціологічного дослідження у сфері туризму;
1.5) мати навички вирішення прикладних завдань соціальної сфери, у тому числі управління соціальними процесами та процесами, що мають місце у сфері туризму.
2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) пояснювати різницю між сформованими на побутовому ґрунті уявленнями та соціологічними категоріями і поняттями;
2.2) з'ясувати закономірності розвитку суспільства, права, економіки, соціальної сфери;
2.3) інтерпретувати докорінні зміни, що відбуваються у сучасних соціальних системах, а також зміни у практичному ставленні людей до себе та до суспільства;
2.4) обговорювати роль та значення застосування знань з соціології у процесі здійснення соціальних перетворень, і зокрема, діяльності у сфері туризму;
2.5) класифікувати вимоги до рівня соціологічної компетенції осіб, які займаються практичною діяльністю у сфері туризму;
2.6) пояснювати сутність соціальних проблем у сфері туризму та дискутувати і надавати практичні рекомендації з приводу можливих шляхів їхнього подолання;
2.7) обґрунтовувати вплив соціологічної компетентності особистості на її здатність до прийняття осмислених рішень у соціальній та професійній діяльності, особистому житті;
2.8) розумітись на основах прикладних соціологічних досліджень у сфері туризму.
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) застосовувати знання з соціології для підвищення власної професійної компетентності, навичок критичного мислення, подолання соціальних стереотипів в галузі туризму;
3.2) демонструвати вміння та навички виявлення соціальних проблем у сфері туризму і пропонувати способи та шляхи їх вирішення;
3.3) відрізняти фахові повідомлення про соціологічні дослідження від маніпулятивних;
3.4) застосовувати знання з соціології задля подолання правового нігілізму та корупції в українському суспільстві;
3.5) набути елементарних вмінь та навичок з планування та проведення соціологічних досліджень у сфері туризму.

4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) аналізувати тенденції розвитку сучасної соціології, виокремлювати соціологічні принципи та знання, необхідні для діяльності в межах спеціальності в галузі туризму;
4.2) аналізувати суспільні явища за допомогою різноманітних теоретичних моделей соціальної взаємодії, соціальної структури, соціальних змін;
4.3) порівнювати основні стратифікаційні моделі сучасного суспільства та історичні типи стратифікації;
4.4) розрізняти види соціальних змін в соціумі та сфері туризму;
4.5) виокремлювати функції соціальних інститутів, зокрема туризму.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) поєднувати елементи соціологічних знань разом з метою отримання цілого з новою системною властивістю, бути здатним підійматися до розуміння суспільства як цілісної соціальної системи;
5.2) інтегрувати та використовувати знання з інших дисциплін при вивченні соціології;
5.3) вільно володіти категоріальним базисом соціології для взаємодії соціологічних теорій з іншими галузями гуманітарного знання;
5.3) розуміти головні засади прикладних соціологічних досліджень в галузі туризму;
5.4) обґрунтовувати необхідність соціологічних знань для фахівців з спеціальностей у сфері туристичної галузі;
5.5) пропонувати шляхи оптимізації процесу власної соціалізації, планування кар'єри, головних засад особистого життя; розвивати здатність вирішувати соціальні проблеми комплексно;
5.6) узагальнювати соціально важливу інформацію на основі використання різноманітних джерел такої інформації.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати значення знань тем з курсу «Соціологія» для формування високого рівня філософської культури працівника сфери туризму;
6.2) аргументувати необхідність застосування соціологічних теорій та прикладних соціологічних досліджень у процесі подолання соціальних проблем та реформування системи туристичної діяльності в Україні;
6.3) пояснювати сутність основних категорій та законів соціології;
6.4) пояснювати відмінності між різними напрямками та течіями соціології, оцінювати їхній вплив на сучасну соціальну практику;
6.5) вибирати серед різноманіття соціологічних теорій окремі положення, важливі для формування власної громадянської позиції, особистісного та професійного самовдосконалення та самовираження;
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) виробити усвідомлене ставлення до сучасного стану розвитку суспільства як до процесу, зумовленого історичними та соціальними обставинами, що невідмінно змінюється; внутрішню готовність до змін, усвідомлення їхньої невідворотності; здатність до прогнозування перспектив розвитку та пошук власного місця у соціумі;
7.2) демонструвати навички пошукової роботи, здатність самостійно планувати та

	проводити прикладні соціологічні дослідження, що сприятиме творчій праці в інших галузях навчального процесу, і зокрема в набутті професійних знань та досвіду у сфері туризму;
7.3)	писати есе на актуальні соціальні теми, враховуючи складність та багатовимірність світу, демонструючи вміння поєднувати й узгоджувати різнопланові тенденції;
7.4)	створювати програму прикладного соціологічного дослідження у сфері туризму, обґрунтовувати вибірку, складати анкету тощо;
7.5)	обґрунтовувати власну громадянську позицію, налагоджувати взаємодію з професійними соціологами та експертами, необхідну для осмисленого розв'язання проблем у сфері туристичної діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Соціологія як наука про суспільство

Соціальні інститути як механізми самоорганізації спільного життя людей та їх різновиди. Соціологія як система знань, єдність теорій особистості та спільноти, теорій про суспільство та суспільні відносини. Об'єкт і предмет соціології. Структура та функції соціології (теоретично-пізнавальна, практично-перетворювальна, світоглядно-ідеологічна, критична, гуманістична, інструментальна, прогностична, управлінська, культурно-просвітницька тощо). Закони і категорії соціології. Соціальні закони та їх класифікація. Місце соціології у системі наук. Основні етапи становлення і розвитку соціології як науки.

Тема 2. Суспільство як соціальна система

Суспільство та його сутність. Особистість, соціальні групи, соціальні організації, соціальні інститути як основні елементи соціальної структури суспільства. Види соціальних груп: соціально-класові, соціально-демографічні, соціально-етнічні, соціально-професійні, соціально-територіальні. Соціальна стратифікація як центральне поняття при аналізі соціальної структури суспільства. Історичні типи стратифікованого суспільства: рабство, касты, стани і класи. Поняття соціального класу. Середній клас як суб'єкт соціальної дії в сучасному суспільстві. Поняття соціальної мобільності та її види. Поняття про «маргінальність». Українське суспільство та проблеми сучасних соціоструктурних змін.

Тема 3. Соціологія особистості та культури

Особистість як об'єкт та суб'єкт соціальних відносин. Соціалізація особистості, її етапи. Структура соціалізації: адаптація, інтеріоризація, формування особистості. Ресоціалізація особистості та її проблеми в умовах трансформації суспільства. Типологія соціальних теорій особистості (К. Маркс, М. Вебер, З. Фрейд, Е. Дюркгейм). Соціальна активність особистості та її роль як об'єкта та суб'єкта суспільних відносин на шляху реформування українського суспільства.

Культура як суспільне явище та характеристика суспільства. Структурні елементи культури: мова, знання, цінності, норми, традиції, звичаї, менталітет. Форми вияву культури в житті людини і суспільства. Об'єкт і предмет соціології культури. Субкультури. Елітарна та масова культура. Особливості національної культури у контексті відродження українського соціуму.

Тема 4. Соціологія політики, публічного управління та адміністрування

Влада і політика як об'єкти наукового аналізу. Соціологія політики як галузь наукового знання: її об'єкт, предмет та функції. Соціологічні теорії управління. Теорія наукового менеджменту. Теорія людських відносин. Влада як основний засіб публічного адміністрування. Сутність соціології публічного управління та адміністрування: об'єкт, предмет та функції. Соціальні технології: зміст та форми.

Тема 5. Соціологія економіки, грошей та фінансової поведінки

Економіка як соціальний інститут. Ринок як соціальна система. Основи економічної поведінки. Предмет і об'єкт дослідження економічної соціології. Доіндустріальна економіка. Індустріальна економіка. Постіндустріальна економіка. Основні типи господарських організацій. Мотивація трудової діяльності. Соціальна сутність та функції грошей. Гроші як засіб соціалізації. Гроші як чинник відчуження та дезінтеграції. Фінансова поведінка як об'єкт соціологічного аналізу.

Тема 6. Соціологія менеджменту

Суспільна природа соціального менеджменту. Соціологічні основи сучасного менеджменту. Соціологія менеджменту як наука: предмет, об'єкт, сутність та зміст. Основні напрямки соціології менеджменту: науковий менеджмент (Ф. Тейлор); менеджмент людських відносин (Е. Мейо); ситуативний менеджмент (Р. Лікерт, Д. Мак-Грегор, Р. Мак-Муррі). Особливості історичного розвитку соціології менеджменту в Україні. Роль соціології менеджменту у вирішенні сучасних соціально-економічних проблем.

Тема 7. Соціологія туризму

Туризм як соціальний феномен. Туризм як чинник соціалізації людини. Соціологія туризму як нова галузь соціології. Предмет, об'єкт та функції соціології туризму. Структура соціології туризму. Основні напрями соціології туризму: дослідження туристів та туристичних потоків; взаємодія туристів з місцевим населенням; система туризму; вплив туризму на людину і соціум.

Тема 8. Теорія, методика і техніка організації та проведення соціологічних досліджень

Соціологічне дослідження: поняття, основні етапи проведення. Завдання і особливості етапів підготовки, збору, обробки, аналізу інформації та підготовки наукового звіту. Функції соціологічних досліджень. Види соціологічних досліджень. Розробка програми конкретно-соціологічного дослідження. Розрахунок і обґрунтування вибірки. Основні методи конкретно-соціологічного дослідження. Специфіка анкетування у соціологічному дослідженні. Вимоги до організації та проведення інтерв'ю. Опитування як метод збору соціологічної інформації.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва тем	Кількість годин											
		Денна форма						Заочна форма					
		усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1.	Соціологія як наука про суспільство	11	2	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-
2.	Суспільство як соціальна система	11	2	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-
3.	Соціологія особистості та культури	11	2	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-
4.	Соціологія політики та публічного управління та адміністрування	11	2	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-
5.	Соціологія економіки, грошей і фінансової поведінки	11	2	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-
6.	Соціологія менеджменту	11	2	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-
7.	Соціологія туризму	13	2	4	-	-	7	-	-	-	-	-	-
8.	Теорія, методика і техніка організації та проведення соціологічних досліджень	11	2	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-
	Усього годин	90	16	18	-	-	56	-	-	-	-	-	-

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;
- 5) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену. Структура екзаменаційного білету включає три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Білоус В.С. Соціологія у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях: навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2002. 140 с.
2. Димитрова Л.М. Соціологія управління та організації: навчальний посібник.

Київ: Ліра-К, 2005. 152 с.

3. Загальна соціологія: [хрестоматія] / концепція, упоряд., перекл. А.В. Фурман, В.С. Біскуп, О.С. Моршакова. Київ:Ліра-К, 2019. 354 с.

4. Коваліско Н.В. Основи соціальної стратифікації: навчальний посібник. Львів: Магнолія, 2007. 328 с.

5. Козловець Є.А. Соціологія: словник термінів і понять. Київ: Кондор, 2006. 372 с.

6. Лапан Т.Д. Історія соціології: навчальний посібник. Львів: ВЦ ЛНУ, 2007. Ч. 1. 236 с.

7. Лукашевич М.П. Соціологія економіки. Київ: Каравела, 2005. 288 с.

8. Огаренко В.М., Малахова Ж.Д. Соціологія праці: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 304 с.

9. Паніна Н. Технологія соціологічного дослідження: курс лекцій. Київ: Ін-т соціології НАН України, 2007. 320 с.

10. Соціологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. 2-ге вид., доопр., доп / За заг. ред. В.І. Докаша. Чернівці:Чернівецький нац. ун-т, 2012. 448 с.

11. Соціологія: терміни, поняття, персоналії / За ред. В. Пічі. Київ: Каравела; Львів: Новий Світ-2000, 2002. 480 с.

12. Сурмін Ю.П. Соціологія управління: підручник / Ю.П. Сурмін, І.П. Бедзюра. Київ: Освіта України, 2012. 686 с.

13. Юрій М.Ф. Соціологія культури. Київ: Кондор, 2006. 304 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Виговський Л.А. Соціологічні дослідження як засіб маніпулювання свідомістю виборців. *Статистичні методи та інформаційні технології аналізу соціально-економічного розвитку*: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції. Хмельницький: ХУУП, 2018. С. 81–84.

2. Виговський Л.А. Вплив громадянського суспільства на процес утвердження публічної політики в Україні. *Актуальні проблеми юридичної науки*: збірник тез Міжнародної наукової конференції «Шістнадцяті осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 20–21 жовтня 2017 року): [у 2-х част.]. Ч. 1. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2017. С. 11–13.

3. Культура-суспільство-особистість: навчальний посібник / За ред. Л. Скокової. Київ: Ін-т соціології НАН України, 2006. 396 с.

4. Соціологія: короткий енциклопедичний словник / Під заг. ред. В.І. Воловича. Київ: Український центр духовної культури, 1998. 736 с.

5. Тематичний словник-довідник з соціології / За ред. В.В. Кохана,; укл. А. Александровська, Є. Буга, Ю. Ткачук та ін. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2009. 112 с.

8. Інформаційні ресурси

<http://pidruchniki.ws/sotsiologiya/>

<http://sociolog.in.ua/>

<http://i-soc.com.ua/ukr/index.php>

<http://www.sociology.kharkov.ua/socio/>

http://library.tneu.edu.ua/files/EVD/m_socio_komp.pdf

<http://soc.univ.kiev.ua/>

<http://uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Соціологія>